

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

МЕДИЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Національний університет
«**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ**»
імені Т.Г. Шевченка

Навчально-науковий
**ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН** імені О.М. Лазаревського

КАФЕДРА
права, філософії та політології

Освітній ступінь

бакалавр

Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

5
3 рік,
Вибірковий компонент
в межах спеціальності 081
Право

Дні занять
Мова викладання
Консультації

згідно з розкладом
українська
щопонеділка 12.00-13.00 (з
можливістю дистанційної роботи на
платформах Moodle, ZOOM та Google-
class MOODL).

Викладач

Кандидат юридичних наук, доцент
Панченко Анна Олександрівна

Контакти

anna.onua@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)	Обсяг навчальної дисципліни (заочна форма)
Статус навчальної дисципліни: вибіркова	Загальна кількість годин: 150	Загальна кількість годин: 150
Рік підготовки: 3 Семестр: 5	Шифр та назва спеціальності <i>081 - право</i>	Шифр та назва спеціальності <i>081 – право</i>
Кількість кредитів ECTS: 5	Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 20 год. Практичні: 30 год. Самостійна робота: 100 год.	Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 12 год. Практичні: 8 год. Самостійна робота: 130 год.
	Вид контролю: залік	Вид контролю: залік

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медичне право як новітнє правове явище в Україні перебуває на етапі перманентного стабільного розвитку, розширюється коло фахівців, для яких ця сфера становить професійний інтерес, опановуються нові горизонти та відбувається інтеграція у світові тенденції цієї царини. Наша держава перебуває на етапі докорінних змін усіх державницьких сфер, з-поміж яких і охорона здоров'я. У Концепції нової системи охорони здоров'я закладено чимало змін у системі медичної освіти, а також ґрунтовних організаційно-управлінських, кадрових перетворень у цій царині з праволюдністю орієнтацією. А це, звичайно, породжує необхідність готувати фахівців, які зможуть адекватно й ефективно реагувати на трансформаційні процеси, обрामленням яким дає право.

Актуальність вивчення проблематики медичного права здобувачами вищої освіти зумовлена низкою чинників, серед яких, слід відзначити: 1) блага, які є предметом регулювання медичного права, а саме життя і здоров'я як найвищі соціальні цінності; 2) правовий нігілізм суб'єктів медичних правовідносин; 3) особливості провадження медичної практики; 4) праволюдний компонент цієї сфери, який проявляється у необхідності застосування належних правореалізаційних механізмів; 5) значний обсяг і багатогранність законодавчого забезпечення сфери охорони здоров'я; 6) особливості юридичної практики, аналіз статистики якої свідчить про швидкі темпи приросту медичних справ; 7) відсутність посади юриста у штаті кожного закладу чи управління охорони здоров'я.

Після завершення вивчення дисципліни «Медичне право» отримані знання, вміння та навички будуть необхідні для засвоєння навчального матеріалу в рамках ОК, які вивчатимуться на магістратурі, та під час практичної діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти та засвоєння ними фундаментальних понять навчальної дисципліни, формування цілісного уявлення про медичне право як навчальну дисципліну, його основні інститути, поглиблення та систематизація знань, засвоєних під час лекційних, практичних занять та під час самостійної підготовки.

Завдання навчальної дисципліни є забезпечити:

- розуміння змісту та особливостей сучасних проблем у сфері охорони здоров'я

населення;

- володіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- засвоєння юридичного механізму забезпечення та захисту права людини на охорону здоров'я;

вміння вирішувати завдання теоретичного і прикладного характеру у сфері забезпечення права людини на соціальний захист.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

Тема 1. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я

Тема 2. Медичне право в системі права України. Принципи медичного права. Джерела медичного права.

Тема 3. Правовий статус медичних працівників в системі охорони здоров'я.

Тема 4. Правовий статус пацієнтів в системі охорони здоров'я.

Тема 5. Медична допомога. Медична послуга. Медичне втручання.

Тема 6. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція (зміна) статі.

Тема 7. Трансплантація органів та інших анатомічних матеріалів людини. Донорство крові та її компоненти.

Тема 8. Механізм захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Юридична відповідальність за порушення прав громадян на охорону здоров'я

Студенти повинні сформулювати необхідні загальні та професійні компетентності відповідно до вимог освітньої програми:

Бакалавр повинен знати:

- Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.
- Право людини на медичну допомогу та охорону здоров'я за міжнародними стандартами.
- Поняття та зміст права людини на охорону здоров'я за законодавством України.
- Конституційні засади права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування в Україні.
- Право людини на життя і медична практика: питання співвідношення.
- Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.
- Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.
- Правове регулювання охорони здоров'я громадян в Україні.
- Основні принципи охорони здоров'я громадян України.
- Система органів охорони здоров'я в Україні.
- Системи охорони здоров'я в Україні.
- Сучасний стан охорони здоров'я в Україні та шляхи його розвитку.
- Поняття медичного працівника та їх види.
- Поняття етико-правового статусу медичного працівника та його складові елементи.
- Загальні права та обов'язки медичних працівників.
- Правове регулювання атестації медичних працівників.
- Соціальний захист медичних працівників.
- Спеціальні права та обов'язки лікуючого лікаря.

- Поняття «пацієнт» та визначення його правового статусу.
- Права та обов'язки пацієнта.
- Система прав пацієнта.
- Лікарська таємниця.
- Соціальний захист пацієнта при проведенні медичного втручання.
- Гарантії здійснення прав пацієнта при наданні медичної допомоги.
- Поняття «трансплантації» та інших термінів в сфері трансплантації.
- Об'єкти донорства та трансплантації. Прижиттєве та посмертне донорство.
- Умови та порядок застосування трансплантації.
- Соціальний захист живого донора.
- Міжнародні правові акти щодо трансплантації.
- Поняття та принципи донорства крові.
- Організація донорства крові та її компонентів. Порядок оплати донорам здавання крові та (або) її компонентів.
- Права і обов'язки донора та його соціальний захист.

вміти:

- користуватися понятійним апаратом з курсу «Право соціального забезпечення»;
- володіти загальнотеоретичними та спеціальними поняттями і категоріями;
- правильно, логічно, послідовно та обґрунтовано викладати свої думки про складні юридичні явища;
- використовувати теоретичні знання у юридичній практиці;
- знаходити необхідну юридичну та іншу літературу для поповнення своїх теоретичних знань;
- аналізувати та тлумачити норми права;
- безпомилково застосовувати правові приписи на практиці;
- використовувати правові процедури захисту прав і свобод людини;
- на основі глибокого засвоєння основних принципів законності додержуватись її вимог при забезпеченні правопорядку у суспільстві;
- обґрунтовувати законність і доцільність правових рішень, які приймаються.

3. Короткий зміст дисципліни.

Тема 1. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.

1. *Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.*
2. *Право людини на медичну допомогу та охорону здоров'я за міжнародними стандартами.*
3. *Поняття та зміст права людини на охорону здоров'я за законодавством України.*
4. *Конституційні засади права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування в Україні.*
5. *Право людини на життя і медична практика: питання співвідношення.*
6. *Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.*

7. *Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.*

Тема 2. Організація охорони здоров'я в Україні.

1. *Правове регулювання охорони здоров'я громадян в Україні.*
2. *Основні принципи охорони здоров'я громадян України.*
3. *Система органів охорони здоров'я в Україні.*
4. *Системи охорони здоров'я в Україні.*
5. *Сучасний стан охорони здоров'я в Україні та шляхи його розвитку.*

Тема 3. Медичне право в системі права України. Принципи медичного права. Джерела медичного права.

1. *Основні етапи становлення і розвитку медичного права в сучасних умовах розвитку українського суспільства.*
2. *Предмет та метод медичного права.*
3. *Система медичного права та її структура.*
4. *Поняття, види та особливості принципів медичного права.*
5. *Співвідношення медичного права з цивільним, адміністративним, трудовим правом та правом соціального забезпечення.*
6. *Класифікація принципів медичного права.*

Тема 4. Правовий статус медичних працівників в системі охорони здоров'я.

1. *Поняття медичного працівника та їх види.*
2. *Поняття етико-правового статусу медичного працівника та його складові елементи.*
3. *Загальні права та обов'язки медичних працівників.*
4. *Правове регулювання атестації медичних працівників.*
5. *Соціальний захист медичних працівників.*
6. *Спеціальні права та обов'язки лікуючого лікаря.*

Тема 5. Правовий статус пацієнтів в системі охорони здоров'я.

1. *Поняття «пацієнт» та визначення його правового статусу.*
2. *Права та обов'язки пацієнта.*
3. *Система прав пацієнта.*
4. *Лікарська таємниця.*
5. *Гарантії здійснення прав пацієнта при наданні медичної допомоги.*

Тема 6. Медична допомога. Медична послуга. Медичне втручання.

1. *Поняття медичної допомоги за законодавством України.*
2. *Види медичної допомоги.*
3. *Медична допомога, медична послуга, медичне втручання: співвідношення понять.*
4. *Поняття гарантованого мінімуму медико-санітарної допомоги та його обсяг.*
5. *Кваліфікована медична допомога та якість медичної допомоги.*

Тема 7. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція (зміна) статі.

1. *Поняття та правове регулювання репродуктивних технологій в Україні.*
2. *Сурогатне материнство: правові аспекти.*
3. *Умови та порядок застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) за законодавством України.*

4. *Правове регулювання штучного переривання вагітності.*
5. *Умови та порядок медичної стерилізації особи.*
6. *Корекція (зміна) статі: умови та порядок проведення.*
7. *Поняття транссексуалізму та порядок його встановлення за законодавством України. Порядок проведення обстеження осіб, котрі потребують зміни (корекції) статевої приналежності.*
8. *Правові наслідки зміни статі особою (гендерний маркер тощо).*

Тема 8. Трансплантація органів та інших анатомічних матеріалів людини. Донорство крові та її компоненти.

1. *Поняття «трансплантації» та інших термінів в сфері трансплантації.*
2. *Об'єкти донорства та трансплантації. Прижиттєве та помертне донорство.*
3. *Умови та порядок застосування трансплантації.*
4. *Соціальний захист живого донора.*
5. *Міжнародні правові акти щодо трансплантації.*
6. *Поняття та принципи донорства крові.*
7. *Організація донорства крові та її компонентів. Порядок оплати донорам здавання крові та (або) її компонентів.*
8. *Права і обов'язки донора та його соціальний захист.*

Тема 9. Механізм захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Юридична відповідальність за порушення прав громадян на охорону здоров'я

1. *Загальна характеристика підстав та умов відповідальності медичних установ і працівників за порушення прав пацієнта.*
2. *Юрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.*
3. *Неюрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.*
4. *Способи захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.*
5. *Дисциплінарна та матеріальна відповідальність медичного працівника в трудових правовідносинах.*
6. *Кримінальна відповідальність медичного персоналу за порушення професійних прав і обов'язків.*
7. *Посадові злочини в медичній практиці.*
8. *Адміністративна відповідальність медичних працівників за порушення прав громадян у сфері охорони здоров'я.*
9. *Юридична кваліфікація та правові наслідки лікарської помилки. Класифікація лікарських помилок. Ятрогенія.*
10. *Випадки звільнення медичних працівників від відповідальності за шкоду спричинену неналежним лікуванням.*

4. Організація навчання.

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Тема 1. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	17	2	2	13
2	Тема 2. Організація охорони здоров'я в Україні.	16	2	2	12

3	Тема 3. Медичне право в системі права України. Принципи медичного права. Джерела медичного права.	16	2	4	10
4	Тема 4. Правовий статус медичних працівників в системі охорони здоров'я.	17	2	4	11
5	Тема 5. Правовий статус пацієнта в системі охорони здоров'я	16	2	2	12
6	Тема 6. Медична допомога. Медична послуга. Медичне втручання.	17	2	4	11
7	Тема 7. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція (зміна) статі.	17	2	4	11
8	Тема 8. Трансплантація органів та інших анатомічних матеріалів людини. Донорство крові та її компоненти.	17	2	4	11
9	Тема 9. Механізм захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Юридична відповідальність за порушення прав громадян на охорону здоров'я	17	4	4	9
Разом за курс		150	20	30	100

5. Тематика практичних занять.

Семінарське заняття № 1. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.

8. *Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.*

9. *Право людини на медичну допомогу та охорону здоров'я за міжнародними стандартами.*

10. *Поняття та зміст права людини на охорону здоров'я за законодавством України.*

11. *Конституційні засади права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування в Україні.*

12. *Право людини на життя і медична практика: питання співвідношення.*

13. *Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.*
14. *Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.*

Семінарське заняття № 2. Правовий статус медичних працівників в системі охорони здоров'я.

7. *Поняття медичного працівника та їх види.*
8. *Поняття етико-правового статусу медичного працівника та його складові елементи.*
9. *Загальні права та обов'язки медичних працівників.*
10. *Правове регулювання атестації медичних працівників.*
11. *Соціальний захист медичних працівників.*
12. *Спеціальні права та обов'язки лікуючого лікаря.*

Семінарське заняття № 3. Правовий статус пацієнтів в системі охорони здоров'я.

6. *Поняття «пацієнт» та визначення його правового статусу.*
7. *Права та обов'язки пацієнта.*
8. *Система прав пацієнта.*
9. *Лікарська таємниця.*
10. *Гарантії здійснення прав пацієнта при наданні медичної допомоги.*

Семінарське заняття № 4. Медична допомога. Медична послуга. Медичне втручання.

6. *Поняття медичної допомоги за законодавством України.*
7. *Види медичної допомоги.*
8. *Медична допомога, медична послуга, медичне втручання: співвідношення понять.*
9. *Поняття гарантованого мінімуму медико-санітарної допомоги та його обсяг.*
10. *Кваліфікована медична допомога та якість медичної допомоги.*

Семінарське заняття № 5. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція (зміна) статі.

9. *Поняття та правове регулювання репродуктивних технологій в Україні.*
10. *Сурогатне материнство: правові аспекти.*
11. *Умови та порядок застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) за законодавством України.*
12. *Правове регулювання штучного переривання вагітності.*
13. *Умови та порядок медичної стерилізації особи.*
14. *Корекція (зміна) статі: умови та порядок проведення.*
15. *Поняття транссексуалізму та порядок його встановлення за законодавством України. Порядок проведення обстеження осіб, котрі потребують зміни (корекції) статевої приналежності.*
16. *Правові наслідки зміни статі особою (гендерний маркер тощо).*

Семінарське заняття № 6. Трансплантація органів та інших анатомічних матеріалів людини. Донорство крові та її компоненти.

9. *Поняття «трансплантації» та інших термінів в сфері трансплантації.*
10. *Об'єкти донорства та трансплантації. Прижиттєве та посмертне донорство.*

11. Умови та порядок застосування трансплантації.
12. Соціальний захист живого донора.
13. Міжнародні правові акти щодо трансплантації.
14. Поняття та принципи донорства крові.
15. Організація донорства крові та її компонентів. Порядок оплати донорам здавання крові та (або) її компонентів.
16. Права і обов'язки донора та його соціальний захист.

6. Завдання для самостійної роботи.

Студенти виконують реферативні завдання (презентації) або міні-дослідження (есе) з обраної проблематики за погодженням із викладачем.

Теми презентацій (самостійна робота)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Медична етика та деонтологія у медичній практиці. 2. Біоетичне право як наука. 3. Принципи медичної етики 4. Право на життя і медична діяльність: питання співвідношення. 5. Виникнення права на життя людини. 6. Правові проблеми абортів. 7. Лікарська таємниця: визначення поняття. 8. Інформована згода на медичне втручання. 9. Посадові та професійні злочини медичних працівників, які обумовлені чинним законодавством. 10. Злочини у сфері службової діяльності медичних і фармацевтичних працівників. 11. Медико-соціальна експертиза. 12. Судово-медична експертиза. 13. Судово-психіатрична експертиза. 14. Нетрадиційна медицина в Україні 15. Медико-біологічні і соціально-психологічні показання для зміни статі. 16. Міжнародна юридична практика щодо корекції статі особи. 17. Основні умови здійснення трансплантації в Україні. 18. Соціальний захист донорів крові і її компонентів. 	
	Всього за курс	100

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуальних завдань здійснюються у наступних формах:

- підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (тези доповідей, наукова стаття, відповідь на питання для дискусії);

- написання реферату;
- підготовка до презентації результатів дослідження.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ.

1. Розкрийте поняття здоров'я як правової категорії.
2. Охарактеризуйте конституційні засади права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування в Україні.
3. Розкрийте зміст категорії здоров'я людини як фундаментальної медико-правової категорії.
4. Поняття смерті та її ознаки.
5. Поміркуйте над етичною складовою еутаназії: за та проти.
6. Розкрийте право людини на медичну інформацію. Охарактеризуйте специфіку правового становища медичної установи.
7. Надайте характеристику правовому забезпеченню страхування професійної відповідальності медичних працівників.
8. Поміркуйте над необхідністю в законодавстві розширити перелік відомостей, що становлять лікарську таємницю?
9. Здійсніть аналіз морально-етичних засад взаємин «лікар-пацієнт».
10. Зазначте правовий статус сімейного лікаря за національним законодавством.
11. Вкажіть умови правомірності здійснення донорства крові та її компонентів.
12. Зазначте заходи протидії торгівлі органами та іншими анатомічними матеріалами передбачені законодавством України.
13. Правове регулювання згоди пацієнта або згода його законних представників для застосування трансплантації.

Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання:

- словесні – лекція, бесіда, розповідь, пояснення;
- наочні – демонстрація, ілюстрація;
- практичні – вправи, практичні роботи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи:

- аналітичний;
- синтетичний;
- аналітично-синтетичний;
- індуктивний;
- дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

7. Політика дисципліни та оцінювання

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання заліку (1 семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується юридичною термінологією.

Студент може отримати **4 бали** (“добре”), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується юридичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **3 бали** (“задовільно”), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Студент може отримати **2 бали** (“незадовільно”), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується юридичною термінологією.

Рівень володіння професійно-методичними вміннями визначається під час виконання студентом практичного завдання (аналіз запропонованої практичної ситуації з точки зору застосування норм права, складання власного варіанту її вирішення) на практичних заняттях, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання іспиту (2 семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість правового аналізу конкретної теми з точки зору їх відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”) або «зараховано», якщо завдання виконане ним повністю, є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та принципам навчання ІМ, відбиває специфіку навчання правового матеріалу, демонструє володіння студентом юридичною термінологією. За розробку, що в основному відповідає вимогам, виконане повністю, проте має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, невелику кількість термінологічних помилок, що не перешкоджають розумінню змісту, він може отримати **4 бали** (“добре”) або «зараховано». Практичне завдання, яке виконане частково, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, містить значну кількість помилок, оцінюється **3 балами** (“задовільно”) або «зараховано». Завдання, яке майже чи повністю не відповідає встановленим викладачем вимогам, демонструє недоречне вживання методичних термінів, оцінюється **0-2 балами** (“незадовільно”) або «незараховано».

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

8.Розподіл балів за рейтинговою системою до екзамену

№	Назва теми	Всього балів	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
1	Тема 1. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	10	6	2	2
2	Тема 2. Організація охорони здоров'я в Україні.	10	6	2	2
3	Тема 3. Медичне право в системі права України. Принципи медичного права. Джерела медичного права.	10	6	2	2
4	Тема 4. Правовий статус медичних працівників в системі охорони здоров'я.	10	6	2	2
5	Тема 5. Правовий статус пацієнтів в системі охорони здоров'я	10	6	2	2

6	Тема 6. Медична допомога. Медична послуга. Медичне втручання.	10	6	2	2
7	Тема 7. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція (зміна) статі.	10	6	2	2
8	Тема 8. Трансплантація органів та інших анатомічних матеріалів людини. Донорство крові та її компоненти.	10	6	2	2
9	Тема 9. Механізм захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Юридична відповідальність за порушення прав громадян на охорону здоров'я	20	12	4	4

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	8	До 6	до 48
Індивідуальне завдання (презентації)	8	До 2	до 16
Самостійна робота: вирішення практичних ситуацій; складання процесуальних документів; науковий проект ¹	8	До 2	до 16
Усього			до 80
Залік:			до 20
Разом:			до 100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
83 – 89	B	добре	

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.

75 – 82	C	задовільно	Зараховано
68 – 74	D		
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань до заліку.

1. Медичне право України.
2. Предмет та метод медичного права.
3. Медичні правовідносини: поняття, види і склад.
4. Принципи і функції медичного права України.
5. Основні правові інститути медичного права.
6. Обов'язки громадян в галузі охорони здоров'я.
7. Державні гарантії права на охорону здоров'я.
8. Система органів охорони здоров'я в Україні.
9. Сучасний стан охорони здоров'я в Україні та шляхи його розвитку.
10. Правові проблеми реформування охорони здоров'я і медичного страхування.
11. Система охорони здоров'я в Україні.
12. Роль і значення рішень Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я, в системі законодавства про охорону здоров'я України.
13. Поняття та ознаки медичної допомоги.
14. Право на медичну допомогу за законодавством України.
15. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин.
16. Поняття та види медичного втручання.
17. Договір про надання медичних послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання.
18. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.
19. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика.
20. Право на життя і медична практика: питання співвідношення.
21. Поняття та структура права людини на охорону здоров'я за законодавством України.
22. Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.
23. Право людини на згоду на медичне втручання.
24. Право на відмову від медичного втручання.
25. Загальна характеристика прав пацієнта.
26. Правове регулювання обов'язків пацієнта в Україні.
27. Права пацієнта в окремих видах медичної практики.
28. Медичний працівник та його правовий статус.
29. Класифікація прав медичних працівників.
30. Правовий статус сімейного лікаря.
31. Права та обов'язки медичних працівників.
32. Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників.
33. Правовий статус лікуючого лікаря за національним законодавством.
34. Правопорушення у сфері охорони здоров'я як підстава для юридичної відповідальності у медичному праві: поняття, ознаки, склад.
35. Поняття та види юридичної відповідальності суб'єктів медичних правовідносин.
36. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я.

37. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
38. Адміністративно-правова відповідальність у медичному праві.
39. Кримінальна відповідальність медичних працівників у зв'язку з їх професійною діяльністю.
40. Звільнення від юридичної відповідальності медичних працівників.
41. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
42. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.
43. Посадові злочини в медичній практиці.
44. Права та обов'язки людини у сфері охорони репродуктивного здоров'я: поняття, види, зміст.
45. Законодавче забезпечення репродуктивних технологій в Україні.
46. Правове регулювання застосування допоміжних репродуктивних технологій.
47. Сурогатне материнство: правові аспекти.
48. Умови та порядок застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) за законодавством України.
49. Правова природа договору про сурогатне материнство.
50. Правове регулювання штучного переривання вагітності.
51. Поняття транссексуалізму та порядок його встановлення за законодавством України
52. Корекція (зміна) статі: законодавче забезпечення та юридична практика.
53. Медико-біологічні і соціально-психологічні показання для зміни статі.
54. Правові наслідки зміни статі особою.
55. Правове регулювання штучного переривання вагітності.
56. Актуальні етико-правові питання клонування.
57. Умови та порядок проведення медичної стерилізації особи.
58. Поняття та види донорства за законодавством України.
59. Поняття і принципи донорства крові та її компонентів.
60. Умови правомірності здійснення донорства крові та її компонентів.
61. Порядок оплати донорам здавання крові та (або) її компонентів.
62. Умови правомірності та засади трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини.
63. Юридична регламентація донорства репродуктивних клітин в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст.19.
3. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 року №2168-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст.31.
4. Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості: Закон України від 14.11.2017 року №2206-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст.32.

5. Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 19.03.2018 року № 504. *Офіційний вісник України*. 2018. №23. Ст. 848.

Допоміжна:

6. Богомазова І.О. Відмова від медичного втручання : стандарти Європейського суду з прав людини. *Медичне право України: сучасні досягнення та перспективи розвитку. Збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю з дня створення першої в Україні кафедри медичного права*. Упоряд. д. ю. н., проф. І. Я. Сенюта, к. ю. н., доц. Х. Я. Терешко. Львів. Видавництво ЛОБФ «Медицина і право». 2023. С. 11-14.

7. Гамбург Л.С., Михайлик О.А., Мосаєв Ю.В. Доступна охорона здоров'я в Україні: теоретико-правові питання законодавчої термінології. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №3. С. 18-22. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2020/4.pdf

8. Корнілова О.В. Розвиток системи охорони здоров'я як передумова якісного відтворення людського капіталу. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. Режим доступу URL

[file:///C:/Users/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F/Downloads/2266-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2184-1-10-20230413%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F/Downloads/2266-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2184-1-10-20230413%20(1).pdf)

9. Муляр Г. Зарубіжний досвід функціонування системи охорони здоров'я в контексті забезпечення реалізації права на охорону здоров'я. *Вісник АПСВТ*. 2020. №1-2. С. 43-52. Режим доступу URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1-2_2020-43-52.pdf

10. Сенюта І.Я. Новельний регламент контролю якості медичної допомоги: чи працює принцип «не нашкодь» при нормопроектуванні? *Медичне право України: сучасні досягнення та перспективи розвитку. Збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю з дня створення першої в Україні кафедри медичного права*. Упоряд. д. ю. н., проф. І. Я. Сенюта, к. ю. н., доц. Х. Я. Терешко. Львів. Видавництво ЛОБФ «Медицина і право». 2023. С. 138-141.

11. Тарасенко В.С. Особливості скорочення медичних працівників під час воєнного часу. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова*. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 1. С. 475-479.

12. Тарасенко В.С. Повноваження щодо встановлення обмежень права на охорону здоров'я. *Сучасний стан забезпечення трудових прав і прав у сфері соціального забезпечення та перспективи його поліпшення: матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 4 червня 2021 р.): за заг. ред.. К.Ю. Мельника*. Х.: Харків.нац. ун-т внутр. справ, 2021. С. 265-268. URL: https://ek.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21FMT=briefwebr&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D614%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=&S21SRD=&S21STN=1&S21REF=5&S21CNR=10&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=

13. Тарасенко В.С. Проблемні питання диференціації заробітної плати медичним працівникам. *Медичне право України: сучасні досягнення та перспективи розвитку. Збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю з дня створення першої в Україні кафедри медичного права*. Упоряд. д. ю. н., проф. І. Я. Сенюта, к. ю. н., доц. Х. Я. Терешко. Львів. Видавництво ЛОБФ «Медицина і право». 2023. С. 145-146.

14. Щукін О.С. Актуальні питання регулювання праці медичних працівників у період боротьби з пандемією COVID-19. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1. С. 497-500. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/15114?locale-attribute=uk>

15. Щукін О.С. Проблемні аспекти дисциплінарної відповідальності медичних працівників за розголошення лікарської таємниці. *Правове забезпечення соціальної сфери*: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 28 квітня 2023 р.) /укл. А.А. Сірякова за заг. ред. д.ю.н., проф. Г.І. Чанишевої. Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.». Одеса: Фенікс, 2023. С. 246-252.

Інформаційні ресурси

www.president.gov.ua – Президент України

<https://www.president.gov.ua/> – Президент України

Законодавча влада

<https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України

<https://ombudsman.gov.ua/> – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

<https://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України

<https://www.msp.gov.ua/> - Міністерство соціальної політики України

Судова влада

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – Верховний Суд

<https://ccu.gov.ua/> - Конституційний Суд України

<https://www.echr.com.ua/> - Практика ЄСПЛ: Український аспект

Інші органи

www.nszu.gov.ua – Національна служба здоров'я України

Рекомендовані науково-аналітичні ресурси

<https://niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень

<https://parlament.org.ua/> - Лабораторія законодавчих ініціатив

<http://www.nbuiv.gov.ua/> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського